

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók és községi előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, községi és körjegezőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Fe'elős szerkesztő és kiadótulajdonos
B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ em.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérről 1 özlöttetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyílt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvtárosa (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. Kéziratok nem adnak vissza.

Udvarhelymegye lakóinak gazdasága és még valami.

— Irta: Pál gazda. —

Széles Magyarországon talán két megyét sem lehet találni, hol lakóinak nagyszáma szegényebb és hátramaradottabb volna, mint Udvarhelymegye. Vannak egyes gazdaságok, talán községek is, hol némi haladást látunk, hol a tagosítások keresztülve, elfogadható fordarendszer lett foganatosítva, de bizony legnagyobb részénél, sőt — nevétséges — oly helyeken is, hol tagosítottak, a régi hármás ugarrendszert tartják.

Sokak szemében az ugarrendszer az idvezítő, mert a föld egyharmada nyugszik, sovány földünk csak így bírja a művelést. Milyen kényelmes, ha a meglévő birtokunknak csak kétharmadát kell műveljünk, mert kevesebb a gondunk, munkánk és feladatunk. Nem kell törjünk a fejünk, hogy mit is termeljünk, mert szépapánk megiszabta, hogy kalászos, törökbuza és ugar váltssák fel egymást. Miért termeljünk mi mester-séges takarmányt, mikor marhánk a száraz szalmához van szokva, miért termeljünk kereskedelmi növényeket a németnek, termeljen magának ha tetszik, mi rozsot, törökbuzával megélünk. Ki látta azt, répát, herét, búkkönyt csak azért termeljen a gazda, hogy azt állataival feletesse; egyék az az állat teleen szalmát, sovány réti szénát, hisz ugy se dolgozik; nyáron meg éjjel lak-jék jól a legelőn, ha nappal nem akar kidőlni a munkából.

Ilyen és hasonló hangot nem egyet hall az ember, sőt nevétséges színben akarják feltüntetni a haladó gazdát, ki „bévételét”, „kiadását” fel-jegyzi és nem akar a sötétben tapogatózni.

Óriási hiba gazdatársaim, hogy nagyon keveset tudunk és egyáltalán nem akarunk tanulni. Hátramaradottságunkat azzal akarjuk palástolni, hogy a tanulni törekvőket gunnyal illetjük, a kik olvasni szeretnek, szemükbe vetjük, hogy állatait papírral tartja; de aztán nem is fordul elő nálunk, hogy földmives gazda töképezés legyen. Nem látunk közöttünk a belga paraszthoz hasonló, ki dícserekedve mondja, mennyit megeszik állatja, ki őszszel mennyiségtanilag megmondja, mennyi súlyú állatja és mennyi a takarmánya, ki

megmondja határozottan, hogy állatai mennyi ideig érik meg a takarmánnyal s azt be is tartja. Nem látunk elvettve sem olyan paraszto-kat, földmives embert, minők ott nagyon gyako-riak, hogy 20 vagy 30 bold birtok ura; 100, vagy 200 ezer forintot tart takarékpénztárban. Pedig a föld ott sem valami gazdag, jóformán minden talpalatnyi földet tullesztett munkával kellett a tengerből elhódítani és megtartani.

Azok meg tudnak vinni a természet erejével és mi, csak egy silány esztendő legyen, szá-zával hagyjuk el szeretett hazánkat és vándor-lunk Oláhországba mástól kapni kenyeret.

Tulnépesnek mondjuk hazánkat, pedig ész-szerű gazdálkodással négyemnyien megélhetünk jobb életviszonyok között, mint jelenleg.

Erkölcseink elcsúsztak, gazdasági viszo-nyaink nem olyanok, hogy haladhassunk. Félünk tanulni, mert gazdasági téren még nem harap-tunk bele a tudás fájának gyümölcsébe. Nincs erköcsi erők arra, hogy fizikai erőnk kifej-esszük, nincs rugó a haladásra, mert eleget vé-lünk tenni feladatunknak, ha a mindennapit megszerztük a legszükségesebbet magunk és családunk számára biztosítottuk, de a tökégyű-jtésnek emberei soha sem voltunk, magyar phi-losophia, hogy minden év többletét lehetőleg az évben elmulasztjuk.

Magunk edes keveset tudunk, de fiainkat sem küldjük földmives iskolákba tanulni. A tud-vány teljesen hiányzik és a kinek ezt fel kellene s fel kellett volna éhressze az „Udvarhelymegyei Gazdasági Egylet”, ő maga is aludott, vagy ha ébren volt, veszekedett.

Tegyen meg azért újraszületett „egyletünk” mindent, hogy az érdekeltéget maga iránt fel-ébrésze, de tegyen meg mindent, hogy gazda-közönségünket bevonja érdekkörébe, azt hala-dásra készítse.

A mint tudom, sok üdvös intézkedés van küszöbön, melyek már a legközelebbi közgyűl-ésen a gazdaközönség elé lépnek.

Sikert kívánunk népünk felébrésztéséhez, mely jobb sorsot érdemel!

Miniszeri rendelet a csonka népiskolákról. Az elemi népiskolai 5. és 6. osztályok felállítását és az ismétlő iskolák szervezését sürgeti a miniszter alábbi

rendeletében, melyet valamennyi közigazgatási bizot-sághoz, valamint az egyházi főhatóságokhoz és a tan-felügyelőségekhez a napokban intézett. A r-ndelet sze-rint a miniszter az 1897—98-ik tanévről szóló népokta-tási statisztikai adatokból arról győződött meg, hogy az ország 16,769 elemi népiskolája közt az egytanítós 11,927 osztatlan elemi iskolából 59 százalékban, vagyis 7142-ben, többtanítós, osztott 4842 elemi iskola közt pedig ezek 76 százalékában, vagyis 3713 elemi iskolá-ban volt meg a törvényszabta hat éves mindennapos évfolyam, összesen tehát csak 10,854 elemi népiskolá-ban, 64,7 százalék arányban tettek eleget az iskolá-fentartók az 1868: 38. t.-cz. 1. és 48. §-ai azon rendel-kezésének, mely szerint a mindennapi iskolázás hat év-folyammal bír. — Ennek következtében a gyakorlati ismereteknek éppen legbecsessebbjét (mimó: a történe-lem, általános földrajz, polgári jogok és kötelese-égek, természettani tárgyak, gazdaságtan) nem tanulhatják s ezen hiánnyal az elemi népiskolai oktatás törvényszerű feladatát megoldani nem képes. — Ugyanezak az 1897—98. tanévről egybegyűjtött adatokból meríti a miniszter ama meggyőződését, hogy a 16,769 népiskola közül csak 13,880 mellett volt ismétlőiskola, tehát a népiskolák 17 százalékában nem tettek eleget a törvény rendelkezé-sének. Ebből a szempontból legföltehetőbb a hiány a köz-ségi iskoláknál, mert 1775 ilyen iskola közül csak 1331-nél volt ismétlőiskola, továbbá a felekezeti iskoláknál, mert ezeknél meg 13361 ilyen iskola közül csak 10,779-nél volt ismétlőiskolai tanfolyam. — Ezek alapján fölhívja a miniszter a közigazgatási bizottságokat, hogy a népiskolai 5. és 6. osztályoknak, vala-mint az általános vagy gazdasági ismétlő-iskoláknak föllállítását minden jellegű iskolánál szorgalmazzák. A mulasztást elkövető iskolák tanítóival szemben, ha felekezeti, az illető egyházi főhatóságokhoz, s ha állami, községi, magán- vagy társulati iskolák, akkor a miniszterhez legyenek jelentést. Ha az illető tanítók mulasztásukat igazolni nem tudnak (p. o. az is-kola fokozatos fejlesztése lehet az oka némely iskola-csonka voltának), akkor fölhatalmazza a miniszter a közigazgatási bizottságot a mulasztás megtorlására. Az egyházi főhatóságokat pedig kéri a miniszter, hogy a jelzett törvényellenes állapotokat saját batáskörükben szüntessék meg. Az olvasás határidejéül az 1899/1900-ik tanév elejét tűzi ki. A kir. tanfelügyelőségeknek szigorú nyüzhartartás és a szükséges erélyes intézkedések megté-tele végett küldi le a miniszter a rendeletet. A tanfel-ügyelő tartozik minden tanítót figyelmeztetni, hogy mu-lasztás esetén fegyelmi vizsgálat útján fogják köteles-ségére szorítani. Itt fölemlíti a miniszter, hogy az állami iskolák sem különbek a többinél, mert 1403 állami is-kola közül 427 egytaníós osztatlan és 122 többtanítós osztott állami iskolában, 6 szesen tehát 549 iskolában, nincs szervezve az V—VI. osztály. E hiányok pótlása-ról a tanfelügyelők a jelen iskolaév végéig tartoznak jelentést tenni.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCZAJA.

Májusban

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

Mosolygó tavaszban
Akármerre járok,
Félem integetnek
A tarka virágok.

Nyájas kis gyermekok,
Mint a himes lepkek,
A virágos rétet
Egészen belepték.

S a mint gyönyörködve
Közöttük megállok,
Látom: a gyermekek
A legszebb virágok.

Oh, Istenem! gondozd
E sok szép virágot,
Ültesd tele velük
Az egész országot!

Pülei Sz. Lajos.

Repülő ember.

Nem azokról szól a nóta, a kik melegített levegő-vél, vagy könnyű léggel (légeny, azotum) töltött gömbökbé kapaszkodva, avagy még kemény selyemszövetből ké-szült esőernyőket is segítségül hívva, merész légi utra keltek — bizonytalan s többnyire szerencsétlen kimene-tellel; életök árán.
Az ó görög hitrege Daidalosz nevű hősét sem aka-rom említeni, vagy példának felhozni, a ki viaszból és tollból mesterségesen készült szárnyak segítségével nem-

csak börtönéből repült ki, hanem a tengeren is szerencsé-sen átkelt, de a fia Ikarosz repülés közben a tengerbe zuhant s odaveszett. Kísérleteik sokáig utánzás nélkül maradtak szó szerinti értelemben.

A 12 éves francia Guérin akaratlan repítését sem említem, a kinek az azotummal megtöltött s kelle-tlenül hamarabb elszabadult léggömb kötele végén levő kemény horog véletlenül a nadrágja korezába akadt s mié-é szre vette magát, már nem volt képes menekülni. Így aztán 150—160 ölnyi magasságon a léggömb kötele-n fűtyögve, kelleltlenül repülve, Nantes város közelében csak azon imádkozott, hogy ne essék az ő szeszugorodva alább és alább szálló léggömbbel együtt valamely ház-tetőre, hanem inkább a Loire (Loár) vízébe, mert abból ki tudna uszni.

Szerencséjére a folyó melletti réten egy boglya mellől két ember nagy bámulattal feleje futott s őt az ölkébe kifogák minden ütkezés nélkül. Volt is aztán mit beszéljen az anyjának az ő utazásáról. El lehet kép-zelni ez iskolás gyermek állapotát a fellegek magas hó-nában tett útján.

Hanem volt nekem egy pap apám. Valahol olyan vidéken lakott, hol egy nagyocskó folyó a másikba sza-kad. Lehet, hogy Ludas környékén, hol az Aranyos a Marosba, vagy Tisza közeleiben, hol Balázsfalván jóval alól az egyesült két Küküllő a Marosba, avagy Szeged-en felül, hol a Maros a Tiszába ömlik.

Tanulni és ábrándozni szerető ember volt. A folyó torkolatánál levő szép berekben sokszor lehetett látni. Többször megállott s elkezdett magyar és latin verseket hatalmas hangon szavalni. Majd sokáig nézegette az usz-káló kisebb-nagyobb halakat, hogy minő gyors és köny-nyű fordulatokat csinálnak. Aztán a feeskéket nézegette, a mint szárnyaikkal verdesik a csendes folyó sima tükre-t sebes repülés közben, látszólag minden fáradság nélkül. Tovább a billegényeket bámulta hosszasan.

Ugy látszik, hogy a halak uszonyainak s a madár-

kák szárnyainak könnyed mozgását, mozdulataikat tanul-mányozta. Ha a hal a vízben, a madár a léghen uszik, — gondolá magában — az ember is miért ne uszhatnék nevesak a vízben, hanem a léghen is; tehát miért ne repülhetne. Megemlékezett Daidaloszról és fiáról Ikarosz-ról. Valószínűleg évek hosszú során az foglalkozott a repülés gondolatával. Erre lehet következtetni abból, hogy társasági, vagy szöszeki beszéd közben a taglejtése mintha a szárnyak és uszonyok mozgásának utánzása lett volna. Ez sokaknak magára vonta a figyelmét.

Bő beszédű is volt s kivált ha néhány telt pohár-nak megnézhetette a fenekét, bajos volt másnak szöhoz jutni. Csak egy özlött belőle a sokszor verses pohár-készöntő. Barátai sokat tréfálkoztak vele s ilyenkor ha-talmas védekezése rendszeren látható idézett elő. Ő azon-ban nem tárgított. Terhes háztája volt kevés jövedelem-mel, de ez nem csüggesztette.

Történt egyszer, hogy egy szép nyárelői estén valahonnan, talán a közeli szomszéd faluból kedélyes hangulatban került haza. Papné és gyermekek már le voltak fekvéve.

— Jó estét feleség! Alusztok-e, merre vagytok, hol vagytok. Mit csináltok? Mondjatok valamit.

— Én nem aluszom. De hát Ked hol volt, miért késétt, miért ivott annyit, vén bolond?

— Hadd el feleség! Jó kedvem van. A komámmal ketten jöttünk karon fogva. En ugy repülhetném volt, hogy komám alig tudott visszatartani. Holnap megis szídom, liktáriom teringette, hogy miért nem hagyta. Hamarabb haza jöttem volna.

— Ugy, ugy, vén bolon! m-njen az ágyához s fekügyek le. Ne mondjon annyit.

— No én nem feleség, mert én ugy repülhetném, ho-o-o-ogy!...

— Menjen fekügyek le, ne bolondozzok. Hiszen Ked okos ember. Pap is, apa is.

Uj rend a büntető törvényszéken. A jövő 1900. év első napján életbe lép az új büntető perrendtartás. Lényege ennek, hogy a büntettek egész sora esküdtzéki bíraskodás alá kerül. Ez az újítás meglehetősen sok előkészülettel jár és bírói körökben azt tartják, hogy a bírói, de különösen az ügyési karnak szaporítására nagy szükség lesz. Hogy ennek be kell következnie, mutatja az hogy hosszadalmas esküdtzéki tárgyalásokat majd a következő deliktumok esetén kell tartani: Felségsértés; a király tetteles bántalmazása; hűtlenség; lázadás; gyilkosság; szándékos emberölés; személyes szabadság megsértése (három hónapon túl); kitétel; elhagyás; halál okozott testi sértés; közegészség elleni büntetés; gyermekrablás; szöktetés; rablás; gyújtogatás; víziradás okozás; közveszélyű megrongálások; közveszélyű cselekmény (ha életveszéllyel jár); megvesztegetés (csak bizonyos esetek) és végül nyilvános felhívás a fennebb felsorolt büntettek elkövetésére. Ezzel szemben nem kerül majd esküdtzék elé ellentétben a mai állapottal, a magánosok ellen elkövetett rágalmozás és becsületsértés, a melyekre nézve a büntető törvényszék kompetenciája lett kimondva. Ha az esküdtzék elé utalt ügyek nem is mindennaposak, de oly számokban vannak, hogy az új rend mindenesetre nagy munka-szaporulattal fog járni.

TANÜGY.

Az „Udvarhelymegyei Tanító-Egylet” tagjait e helyen is értesíteni kívánom, miszerint központi bizottságunk a f. évi április 5-én tartott gyűlésében pályadíjjal való jutalmazás czéljából a következő tételeket tűzte ki kidolgozásra: 1. „Készítessék részletes tananyagbeosztás megyénk osztatlan népiskolái számára, tekintettel a megyei viszonyokra”. Pályadíj 30 korona a „Sándor Mózes pályadíj-alap” kamataiból. 2. „Miképen lehet legelődjesebb a tanító működése a társadalomra nézve?” Pályadíj 30 korona, mélt. Ugron János ur adománya. Mindkét pályatételre a dolgozatok idegen kezzel írva, lepecsételt, jellegével ellátott levelborítékba zárt névjeggyel augusztus hónap 15. napjáig küldendők be az elnökséghez. Együttal felhívja központi bizottságunk megyénk minden tanítóját, azokat is, a kik más hivatalos egyesületek tagjai, miszerint gyűlések össze a saját közegület területén levő régi épületekhez, romokhoz, hátrádulókhöz, forrásokhoz stb. füződő népmeséket, regéket, mondákat; továbbá a nép emlékeiben még élő régi szokásokat, babonákat, közmondásokat, szálló igéket, vált kifejezéseket. E munkásság czélja megőrzés végett összegyűjteni mindazon becses kincseket, melyek népünk lelki életét, szellemi világát a leghivebben feltűntetik, jellemzik. A gyűjtemények, melyekkel mi den tanító üres idejében kellemesen és tanulságosan foglalkozhatik, bármikor beküldhetők akár az elnökséghez, akár magys. Sándor Mózes kir. tanácsos és tanfelügyelő urhoz. Központi bizottságunk melegen ajánlja a kártársak figyelmébe Poppov Péter tanfelügyelősi tollnok ur azon felhívását, hogy a „Délmagyarországi Tanító-Egylet” f. évi július 10., 11. és 12-ik napján Radnallipán tartandó közgyűlésére és az azzal kapcsolatban tervezett kirándulásokra az ő vezetésével a többi többben menjenek el. Jelentkezni lehet május végéig Poppov Péter urnál, aki a jelentkezőket minden körülményre nézve tájékoztatja. Felhívja központi bizottságunk idegen hangzása nevet viselő tagtársaink figyelmét a „Központi Névmagyarosító Társaság” felhívására, melyet a névmagyarosítás érdekében küldött szét s egyszersmind tudatára adja az érdekelteknek, hogy a névmagyarosításhoz szükséges kész kérvényt a tanfelügyelő ur szöveg irásbeli megkeresésre készséggel küldi meg. Székely-Keresztur, 1899. május 3-án. Belle László, elnök.

IRODALOM.

Tanítók jogai és kötelességei. Dr Szabó Mihály alsófehérm. kir. tanfelügyelő most bocsátotta piacra a „Tanítók jogai és kötelességei” című munkájának 3-ik teljesen átdolgozott és bővített kiadását. A mű értéke — melyet annak idején az első és második kiadásnál tanítóink érdeme szerint megbecsültek, növekedett s általában most is azon elvi alapon mozog, hogy a ta-

— No én megmutatom neked, hogy én tudok repülni!...

Felmászott egy ládára. Talpra állott. Karjaival szárnyozódulatokat csinált. Kicső lekuczorodott s akkor meglökte magát lábaival, mint a nagy madár, mikor a földről fel akar szállani.

S mire az asszony az ágyából felugorva akadályozására mehetett volna, ő már lerepült... Hasra esve a padozaton hevert... Hogy a czingár ember erősen megütöközött, azt a szíjából és orrából omló vér mutatta.

— No, Ked jöt repüle, morgyás adta! Oh!... Oh!... Oh!...

— Huzz fel valahogy, feleség. Ja... ha... haj...! Az asszony felmosta, aztán lefejtette. Másnap azt mondta, hogy többé nem repül.

Ezt barátai valahogy megtudták. Volt aztán dollog... Sokszor tárgyalták. Ennek a papnak a repülése közmondássá vált, mint a Petőfi-felfedező Manassés Dávid eme mondása: hát, a mi igaz, az igaz.

Sokan repülnék ma bor, vagy pálinkaivása nélkül is tiszta józanon. Elkábítja önnagyzolás, önhittség, rangkóróság, erőltetett urizálás, megmondolatlan kölkekezés és tulságos hő élett, munkanélküli elbizakodás... és... repülnék, a meddig csak lehet. Sok gyermek itta és issza meg a levét a szülői repülésének. Sok új házaspár esett és esik e miatt orra. Sok leány árulja a petrezselymet egész haláláig a repülés miatt. Sok fiatal ember és családapa repítette el állását, vagyonát, becsületét, munkaképességét. Sokan vesztek már belé az oktalan és mesterséges repülés miatt az élet és viszonyok tengerébe, vagy hevernek összeromolva, szánandó állapotban a társadalom országútján, kik a képzelt magasból potyogtak le szárnyazogtetten!...

Ne repülj, hanem járj okosság lábaidal a földön.

Derzi József.

nitóknak minden tekintetben megbízható tanácsadója legyen. A mű ára 2 frt 60 kr, mely összeg legcélszerűbben postautalványon szerző nevére N. Enyedre küldendő; előfizetés két részletben is elfogadjatik. Ajánljuk tanítóink figyelmébe mint olyan művet, mely hovatovább nélkülözhetlenebb lesz nekik.

Színház.

„Megáldott az én Istenem teremőm” — elmondhatja közönségünk a népdallal. Baranyai színtársulata vasárnap játszott utolsót s rá 10 nap múlva elsőt játszik Romvári Várady Lajos jó szervezett dráma-, vígjáték-, népszínmű- és operette-társulata a városunkban. Előleges színházi jelentéssel tudatja városunk és vidéke közönségével, hogy előadásainak sorozatát e hó 10-én (szerdán) ifj. Bokor József „Az édes” cz. 3 felvonásos népszínművel megkezdje a „Polgári Önképző-kör” nagytermében.

A műsor — 3 darab kivételével — mind újdonságból áll. Színe kerülnek: Az édes, Czigány szerelem, Hajnali harangzó népszínművek; Keresd a szíved, Marianne, Sárdi ház színművek; Végrehajtó, Halócsik ellenőre, Dr Pepi, Csafádi örömök vígjátékok; Gyurkovits lányok, Aranylakodalmom, Egy nap a paradicsomban énekes bohózatok; Lili, Rp van Winkle és Gésák operettek.

A társulat következő tagokból áll. Nők: Szláma Vilma, operette és népszínmű énekesnő. Lőrinczy Erzsike, drámai szende és társalgási. Czeglédiné Rózsa, anya és komikáné. Lőrinczy Aranka, fiatal hősnő. Borzasi Rózsika, naiva. Kovácsné Eteleka másod énekesnő. Gyuró Margit, Saaghi Rózsika, Rasa Eszter, kar- és segédzenésznők. Férfiak: Iró Agoston, bőszszerelem, társalgási. Hetenyi Elemér, komikus és rendező. Várady József, népszínmű és operette baritonista. Rakos János, apaszínesz. Petre Ferencz, naturburs segédkomikus. Geszti Ferencz, másod szerelem. Tomori Jenő, Kádár Lajos, Brassói Ferencz, kar- és segédzenészek. Romvári V. Lajos, igazgató, Lőrinczy Sándor, pénztáros. Kovács K. Miksa, karnagy. Rózsa István, szerzetáros és színlapoztató. Kádár Ferencz, szabó, ruhatárnok. Lax Ferencz, disztító. Gyermek szerepekre: Kovács Irén, Petre Jolán.

A színgazgató kijelenti, hogy — átutazóban lévén — csak néhány előadásra nyert engedélyt s minden előleges bérletgyűjtés nélkül szándékozik azt megtartani. Hivatkozik a fővárosi színházakban napirenden levő műsorára. Ennek révén pedig így szól: „azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy rövid itt tartózkodásom alatt a n. é. műpártoló közönségnek eddig itt nem adatott új műsordarabok- s betanult új előadásokkal tehetem esteit élvezetessé s főczélul tüztöm magam elé, hogy az elődóm hibájából eredet: csorbát kiköszörülve, a színészet hitelét helyreállítsam. Ez utóbbi kifejezésre Baranyai színgazgató mai lapunkban nyilatkozik.

Közönségünk tájékozása végett megjegyezzük, hogy Romvári Várady Lajos színtársulata Csik-Szeredában működik már április 2-ika óta — s mint az odaváló lapból értesültünk — a közönség meglegedésére.

Az érvényed beálltával tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál előfizetésük megújítása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

KÜLÖNFÉLÉK.

Áldozó csütörtökön.

Messzi, messzi napkeleten
Béthánia falu felett,
Busan ringat tavaszi szél
Sötétzöld olaj levelet,
Falevélnék susogása
Tizenegyek síró bújá;
Miért e bú, mért a bánat?...
Mindenki azt érzi, tudja.

Bücsuzodás, készülődés...
Meggzakad a földi pálya;
A nagy mestert — ki feltámadt —
A nyitott mennyország várja.
A haldokló jó apa is
Gyermekeit utóljára
Ellátja jó tanácsival,
Vígasztalja és megáldja.

„Menjetek szét a világban,
Tanítsátok a népeket
S a kik hisznek, a nevemben
Öket megkereszteljétek.
Ne féljete, nem hagyok én,
Oh nem árvaúl tiéket,
Elküldöm majd a szent lelket
Erősítőül ti nektek!”

Az elváló búcsúzása
Övének szeméből
Köny-patak meleg forrását:
Bánat könyvét fakasztja föl.
Hogy több könyvet ne láthasson
Neki is ez úgy ég, úgy fáj,
Felleg szárnyán a zöld földről
Fel, az arany kék égbe száll.

„Galileai férfiak
Mit álltok itt s néztek égbe?
Eljövend meg hozzátok Ó,
Mi felment a dicsőségbe?!”
... Égre nézünk mi is mindég
Könytől fényes szemekkel:
Erősítő, vigasztalni
Oh, szent lélek, jövel, jövel!!

Demeter Dénes.

— **Személyi hír.** Pollák Lajos, a m. á. v. kolozsvári ügyelvezetőségének főfelügyelője e hó 4-én városunkban volt.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Fülel Sz. Lajos székely írókat, lapunk kedves munkatársát, a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóságához számvizsgálónak nevezte ki. Midőn ezt a megérdemelt előléptetést örömmel közöljük, kedves köteleseinknek ismerjük lapunk ezen kimagasló hívet, támogatóját új állásában is a legőszintebb szívből üdvözlölni.

— **Távozó táblai elnök.** A király megengedte, hogy Csathó Ferencz marosvásárhelyi ítélőtáblai elnök saját kérelmére, hasonló minőségben a szegedi ítélőtáblához áthelyeztessék.

— **Az Erzsébet szobor.** Az Erzsébet királyné szoborra gyűjtött adományok közül eddig körülbelül 564.000 forint folyt be az állampénztárba. Ezenkívül még vagy 80.000 frt van bejelentve, a mely összeget nagyrészt befizettek ugyan, de csak a gyűjtések befejezte után szolgáltatják be az állampénztárba. E szerint körülbelül 650.000 forintra rug az az összeg, melyre a gyűjtés végeredményeként számítani lehet.

— **Helyettesítés.** Haller János gróf, vármegyénk főispánja az ifj. Jakab Gyula lemondásával megüresedett vármegyei pénztári tisztii állásra Dobay Zoltánt nevezte ki ideiglenes minőségben.

— **Eljegyzés.** Kubánek Márton fiúmei m. kir. pénzügyőri szeméssz eljegyezte Ferenczy Ferencz iparos polgártársunk kedves leányát.

— **Előléptetések.** Jakab Antal helybeli vasuti rak-tárost a III. fiz. o. 2. fokozatából az elsőbe és Gavrus Endre bőgőzi áll. előjárót szintén előléptették.

— **Ujabb Pap Mózes székelykereszturi gymm. tanár** urtól az agyagfályi székely emlékre 1 frtot vettünk, mely összeg az ottani kis gyermekek által rendezett színelőadásból folyt be. Gyűjtő-ívünkre feljegyeztük s rendeltetési helyére juttatjuk. Eddigi gyűjtésünk összege: 46 frt 50 kr.

— **Esküvő.** Molnár Gyula és Kiss Mari e hó 23-án tartják menyeközöket Baróthon.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Városunk képviselőtestületét e hó 8-án d. u. 2 órára rendkívüli közgyűlésre hívta Gyarmathy Dezső dr polgármester. E közgyűlésen mutatják be az aszfaltozásra vonatkozó érvényes szerződést; a belügyi m. kir. miniszter határozatát, mely szerint Szombathalva a törvényhozás további intézkedésség még az udvarhelyi választókerületbe marad. A „Kuhar-tető” „Erzsébet-hegy”-nek leendő elvezését javasolja a tanács. Az E. K. E. a „Világszép Erdély” cz. munkára segélyt kér.

— **Érdekes leletek.** Dániel Gábor (a képviselőházi alelnök fia) és Nagy Imre joghallgatók még mult év október havában Olasztelek határára a „Dungó”-patak medrében érdekes mammuth s más, a tudományos világnak érdekes csontokat találtak. A m. kir. földtani intézetnek beküldték s annak gyűjteménybe azokat be is sorolták. Böckh János miniszteri osztálytanácsos, a földtani intézet igazgatója megleghangú köszönőlevelet küldött a joghallgatóknak, s kijelenti, hogy a lelet minden valószínűség szerint diluvialis (özönvízi) koru és hogy a kimutatott négy állatnem fajainak a meghatározására még újabb gyűjtések lennének kívánatosak, a melyek esetleg több és jobb megtartásu csontvázrészeket szolgáltatnának. Ajánljuk az illetékes körök figyelmébe.

— **Uj alapítvány.** Miként lapunk f. évi április 16-iki számában jeleztük, egy névtelen 5 frtot juttatott lapunk közvetítésével a helybeli ref. kollegium igazgatóságához azon óhajátá kíséretében, hogy a mikor mások hozzájárásával ezen összeg 100 frtra emelkedik, kamatait egy székelykereszturi jó tanuló szegénysorsu fiu élvezze. A kollegium előjárósága, mivel néhai Varga Domokos halála alkalmából tételtett ez az alapítvány, „Varga Domokos-alapítvány” czimen ezen összeget gyümölcsözőleg elhelyezte, remélve, hogy az óhajtott alapítványi összeg a Székely-Keresztur vidékiek áldozatkészségéből nem sokára összegyűl.

— **A lópatkolási tanfolyam** gyakorlati része is tegnap reggel kezdetét vette városunkban. A reggeli vonattal megérkezett Litz József nagyszabedű és. és kir. 2-ik huszárezredbeli gyógykovács, ki igen értelmes és szakszerű oktatásban részesítette a vidékről bejött kovácsokat. A gyakorlati oktatás Martonfy Sándor Szombathalva városrészi kovácsmester műhelyében történik. Három csoportra vannak beosztva a hallgatók, hogy annál könnyebben elsajátítsák a tanulmányt. A főfelügyelet Zonda József ker. állatorvos gyakorolja és a megjeleneteknek előadás után azonnal kifizeti napi- és fuvar-dijaikat.

— **Az unitárius zsinat** idejéül az E. K. tanács folyó évi aug. 27-ik napját tűzte ki Székely-Kereszturra, oda, hol most 20 éve tartottak zsinatot.

— **A helybeli polgári zeneegylet** — mint illetékes helyről értesültünk — Morascher Hugo zenetanár buzgó működésével annyira haladt, hogy már temetések alkalmával a közönség elé állhat. A zene-egylet 23 működő taggal bír s kitűzött czéljánál fogva tovább képezi magát és minden ünnepélyes alkalommal kivonul. Fel éve, hogy szorgalmasan, teljes odaadással tanulnak polgáraink s már ezen ügybuzgósággal is bőven rászolgált arra, hogy közönségünk és maga a város is a legmesszebb terjedhető pártfogásába részesítse a kezdetnél levő, de nagy reményekre jogosító zene-egyletet.

— **Meghívó.** Következő sorokat vettük: A székely-udvarhelyi evang. reform. kollegium 1899. május hó 11-én, áldozó csütörtökön, általában az intézet alapítói és jöltevei, kiváltképpen Baczkamadarasi Kiss Gergely és Kiss József emlékére, az iskola nagytermében Kegyeleti Ünnepélyt rendez, melyre a t. szülőket és a közművelődés ügye iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja Sz. Udvarhelyt, 1899. évi május hó 1-én a Kollegium Előjárósága. Az ünnepély műsora: 1. Orgonaverseny, zenekíséret mellett; Rheinbergertől. 2. „Te benned biztunk”, éneki a közönség. 3. Imát mond Kádár Dénes vallastanár. 4. Del és észak, Strausz-tól; előadja az ifjusági zenekar. 5. Emlébeszédet tart Gönczi Lajos igazgató. 6. Riadó, Rudassitól; éneki az ifjusági zenekar. 7. Emlékezés alapítóinkra, Rávasz Árpádtól; szavalja Marton Árpád VIII. o. t. 8. „Fel hazánk”, Goll Jánostól; előadja az ifjusági vegyeskar

Kezdeté d. e. 11 órákor. Mindazokat, a kiknek tévedésből ezen program nem jutott kezékhöz, ez uton hívja meg az ünnepélyre az intézet előjárósága.

— **A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete** a napokban tartotta 18-ik évi rendes közgyűlést Falk Miksa elnöklésével. Az intézet vagyonának kamatozó főrészei 693.348 frt 78 krt képviselnek. A közgyűlést fenyves lakoma követte, melyen Széll Kálmán miniszterelnök és Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter is résztvettek. Széll miniszterelnök nagyhatású köszöntőt mondott az újságírókra s elismerően nyilatkozott a magyar sajtó nagy hívatásáról és missziójáról.

— **Ujra a magyaré Budavára!** Felsőszázada immár, hogy ez az örömtér járta be a hazát. Pünköst vasárnapján, e hó 21-én lesz Budavára dicső bevételének ötvenedik évfordulója. A főváros hazafias polgársága eddig is évről évre megünnepelte a nemzet szabadságáért elcseszt hősök emlékét, de most az 50 ik évfordulón a hazafias kegyelet oltárának tüzet oly magasan ohajtja lobogtatni, hogy fénye és melege országára, világra szöjjön. E dicső oltár lángjának élesztésére, a hazafias ünnep fenyves megtartásában való közreműködésre bizalommal szólít fel tehát minden hazafit. Különösen a még élő 48—49-es honvédeket, a kik résztvettek Budavár ostromában — kéri, hogy tudassák nevüket és lakásukat a rendező bizottsággal (Budapest, József-utca 10. sz.). A honvédsírra szánt virágok és koszorúk a vidékről szintén a rendező bizottsághoz küldendők.

— **A héjasfalva-csiágyimesi állami közúton** teljesítendő hengerelési munkákra 543 frt 6 kr és a szükséges kötő- és fedőanyag szállítására 226 frt 70 kr kikiáltási ár mellett e hó 24-én d. e. 10 órákor a helybeli államépítészeti hivatalnál zárt ajánlati versenytárgyalás lesz. Bányatpénz 5 százalék.

— **A helybeli ev. ref. kollegium ifjusága** 1899 május 11-én, a vármegyeház dísztermében a „Szegény tanulók könyvtára” alapja s részben az agyagfalvi Székely-emlék javára Ravasz Árpád tanár felügyelete mellett zártkörű táncszertélyt rendez, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Borosnyói Pál, elnök. Kovács Lajos, alelnök. Koncz Ferencz, alelnök. Apáthy Árpád, Apáthy László, Bíró Dezső, Bolesch Henrik, Boros Domokos, Bruszt György, Farezádó Béla, Fazakas Sándor pénztáros, Ferenczy Béla, Jakab Zoltán, Jodál Gábor, Kassay F. István ellenőr, Kókóssy Károly, Lukács Mózes, Menning Gyula, Mokesch Frigyes, Pallós István, Ravasz László, Szabó Gyula, Szabó Kálmán ellenőr, Szén András, Wagner György, Végh Beniamin, Zakariás Ödön, rendező bizottsági tagok. Kezdeté este 8 órákor. Belépő díj: 1 frt; családjegy 3 frt 50 kr. — Falulíratásokat köszönettel fogad és hirlapilag nyugtat a rendezőség. Vendéglősről és ezokrásról gondoskodott a bizottság. — Karzati személyjegyek 50 krajczárjával adnak el. Jegyek előre válthatók Gyertyánffy könyvkereskedésében.

— **Szinigazgatói tiltakozás.** Romvári Várady Lajos szinigazgató — mint azt lapunk mai számában ismertettük — előleges színházi jelentést bocsátott ki s ebben a többek közt következőket mondja: „Főzélul tüztem magam elé, hogy az elődüm hibájából eredett cselekedet kiközösölve, a szinészet hitelét helyreállítsam.” Erre vonatkozólag B. Baranyai Mihály szinigazgató és Szalkay Béla titkár aláírásával nyilatkozatot vettünk, melyben Baranyai tiltakozik úgy a maga, mint társulata nevében, mintha ő „cselekedet” hagyna hátra s azt Romvárnak kellene „kiközösölje”. Visszautasítja és tiltakozik az ellen, mintha ő a szinészet hitelét tönkretette volna, mert épen a becsületessége miatt még nyilvános megrovásban is részesült. Ez bizonyítja legjobban, hogy a széllármosság nem kenyere s mások kishabításával nem szokása önmagának pillanatnyi carière-t szerezni. Sem ő, sem társulata tagjai eddig sem tartozást nem hagytak hátra, sem oly dolgokat nem követtek el, a mit helyre kellene hozni.

— **Emléket az agyagfalvi rétre.** Ujabbán adakoztak: Fülel Sz. Lajos 48. számú gyűjtő-ívén 6 frt, Tarcasfalvi László 409. sz. gyűjtő-ívén 3 frt 80 kr, Apáthy Gyula 163. sz. gyűjtő-ívén 5 frt 20 kr, dr. Kovács Mór 848. sz. gyűjtő-ívén 8 frt, Kókóssy Károly 825. sz. gyűjtő-ívén 3 frt, Lőrinczi Dénes 1286. sz. gyűjtő-ívén 26 frt, összesen 52 frt 08 kr, ezt hozzáadva a már begyűlt 536 frt 23 krhoz, az alap összege tesz 588 frt 32 krt. Fogadják hazafias adakozásukért a végrehajtó-bizottság szives köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1899. május 6. Ferenczy János, végrehajtó-biz. pénztárosok.

— **Falusi műkedvelők.** Gyakran van alkalmunk vármegyénk egyes községeiből örömdetes híreket közölni s ezek között első hely illeti a műkedvelői előadásokról szólókat. Jelenleg Fenyéd község tett ki magáért, midőn a nem régen alapított rom. kath. Népkönyvtár javára az odaváló ifjuságból alakult műkedvelőkkel sikerült színelőadást rendezett. A község derék plebánosa Fekete Imre volt jelenleg is az előadás rendezője, kinek a jó székely atyafiak halásan tapsoltak. A műkedvelők egytől egytől derekasan megállták helyüket s olyan előadást produkáltak, mely becsületükre vált. A szellemi sikerhez méltán sorakozik az anyagi eredmény, mely szerint összes bevetel 39 frt 86 kr, kiadás 20 frt 15 kr s így tiszta jövedelem 19 frt 71 kr volt. Felülfizettek: Rösler és Gábor 1 frt 60 krt, Spuller J. és neje 1 frt 20 krt, Gálffy István 1 frt, Gagyí Erzsébet és Jesztl József 60—60 krt, Marossy Mózes 30 krt, Balázs Ignác, Bálint József, Tóth József és neje 20—20 krt, Lefkócs M., Pap Lajos, Spuller József, Etédi Béláné, Likmán Ignác és Dávid Gergelyné 10—10 krt.

— **Valóságos rablóbandái** fedeztek fel Adorján János csendőrmester vezetésével a kászonyfalvi, kászonyfalvi és kézdívásárhelyi csendőrök. Mintegy 20 esetben elkövetett betöréses lopás derült ki egy fél csizma révén; a csizma megtalálása vezette nyomra a csendőrséget. A betörők közül eddig nyolcat letartóztattak. — **Emléket Orbán Balásnak.** Orbán Balás Székely-Keresztúron felállítandó szobra javára újabbán adalírothoz a következő kegyes adományok folytak be. Dr. Vajda Dániel Maros-Ludásról 4 kor. Végh Mihály unió. lelkész gyűjtése Raván: ravai unió. ekklezsia 10 kor., Végh Mihály 2 kor., József Mihály, Wass Germán, Hankó

György 1—1 kor., Istók Ábel, Izsák Mózes 40—40 fill., Spielman Lázár, Kecskés Izsák 60—60 fill., Kedei Pál, 10 fill., bordosi unió. ekklezsia 2 kor., összesen 19 kor. 20 fill. Török Lajos gyűjtése Darócson: Község 2 kor., Török Lajos 1 kor., luth. iskola 1 kor., összesen 4 korona. M.-Zsákonon: Demeter Lőrincz 80 fill., Ince Dani 40 fill., összesen 1 kor. 20 fill. Borosa Mihály lelkész gyűjtő-ívén Bácsfaluban: Borosa Mihály 4 kor., elhalt Bacsoni Borbára neje nevében második neje Kurmesz Katalin Ida leánya férjével, Kiss Árpád lelkészszel 2—2 kor., gyermekeik Ida és férje Kőnczei Viktor 1—1 kor. Ezek gyermekei: Árpád, Judit, Irén 50—50 fill. Leánya Berta és férje Irk Albert kereskedő Kolozsvárt 2 kor., gyermekeik Károly, Albert 1—1 kor. Fia: dr. Borosa Mihály és neje Kolozsvári Margit tanár Kolozsvárt 2 kor., gyermekeik Sándor, Misi 1—1 kor., Veje Kiss Árpád lelkész, többi gyermekei: Árpád, Etelka, Béla, Jolán, Ilona, Berta, Margit 1—1 kor., Damokos István 2 kor., Gáspár Gyula, Kozma Imre (Hosszufalu), Kővér Lázár, Bede Daniel, Kilyéni Endre (Hosszufalu) 1—1 kor., Kovács Mihály, Fekete Benedek, Rezek Mihály 20—20 fill., Fekete József, Hadnagy Benedek, Kelemen György, Vajna József 40—40 fill., összesen 37 kor. 70 fill. Bíró Géza ev. ref. pap gyűjtése Sövéradon: Gyűjtő 1 kor., Bíró Sándor, Pataki József, Bene János 40—40 fill., Cseh Károly 20 fill., összesen 2 kor. 40 fill. Máté Lajos tanító házankénti gyűjtése H.-Városlálynán 4 kor. 30 fill. Bálint László főesperes-plebános Bereczk 2 kor. Lajos Balázs s. lelkész Bereczk 1 kor. Oláh Antal plebános Sz.-Keresztúr 2 kor. Összesen 77 kor. 80 fill. Ehez adva az eddig kimutatott gyűjtés összegét 2651 kor. 22 fill. A szobor-alap tesz ma 2729 kor. 2 fill. Fogadják a nemesszívű adakozók hazafias adakozásukért a szoborbizottság hálás köszönetét. Székely-Keresztúr, 1899. április 27. Barabás Lajos, szoboralap pénztárosok.

— **Csordás Lidi Oláhfaluban.** A szomorú hírvérvérgődött hőmezővársárhelyi méregkeverőnek egy más változatára emlékeztet azon eset, mely Kápolnás-Oláhfaluban megtörtént. E hó 1-én Babos János örsvezető, Szabó József és Bogdy János esendőrök megtudták, hogy Lőrincz Gyula s neje Both Róza, 7 éves Imre nevű fiuk és 4 éves Ilona leánykájuk; Lőrincz Fábriáné Bíró Erzsébet, Lőrincz Lőrinczné Balázs Anna, Lőrincz Andrásné Balázs Róza, Benedek Gábor leánya Veron, Lőrincz Albert s neje Kálló Mária és gyermekeik Lajos, Imre; Máthé Sándorné Lőrincz Mária, Cserese Farkasné Csics Bébi s gyermekei Bernát és Gyula mult hó 29-én hirtelen gyomorfájásba estek és hányási inger kinezta s hogy Faith Péter dr. orvos a rákövetkező napon az összesnél nagymérvű mérgezési esetet konstatait. A nyomozást nyomban megkezdtek. Kintit, hogy ápril 27-én Lőrincz Gyulán egy véka árpát öröltetett Kálló Lajos malmában s azt 29-én pityókával összetéve, 11 drb kisebb kenyert süttött belőle. A kenyérből nevezett egynék, kik részben családtagjai, részben pedig napszamosai voltak — egy és felet elfogyasztottak s alig egy pár óra elteltével mindannyian beteges lettek. Ezután azt is megállapították, hogy a mintegy 75 lépésnyi távolságban levő malomban Simó Pálné Orbán Ágnes paponya- és zászpa-gyökereket tett összetörve az őrles alatt volt gabona közé s arról Simó Mária molnárné is tudott. Orbán Ágnes bevallotta azt is, hogy már két héttel azelőtt elhatározta tetteit, melyet úgy az ő, mint a molnárné részéről eredi boszúból cselekedte. A büns lakásán házmotort tartottak s rongyba kötve paponya gyökereket találtak. A csendőrség letartóztatta a két méregkeverőt s most a helybeli kir. törvényszék fogházában várják példás büntetésüket.

— **Rendkívüli államegélyek.** Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegyében következő papok részesültek segélyben: Hegyi Péter honoror-díj-mártoni 100 frt, Heczó Lajos kismódi l. 100 frt, Mester János mátsfalvi l. 100 frt, Tóró Dénes szt.-lászói l. 150 frt, Bőjthe Sándor szolokmai l. 180 frt, Kovács Sándor telekfalvi l. 70 frt, Bodor István ujszékelyi l. 40 frt, Szász Károly alsó-siménfalvi 50 frt, Fábrián Márton bágyi l. 40 frt, Benedek Pál behfalvi l. 200 frt, Bedő András bikafalvi l. 250 frt, Lajos János bögözi l. 150 frt, Páll Lajos bözdői l. 200 frt, Bartha János buni l. 130 frt, Csia Kálmán etédi l. 50 frt, Kádár Domokos égei l. 150 frt, Lőrinczi József farezádi l. 70 frt, Bíró Áron boldogasszonyfalvi l. 100 frt, Soós Farkas fiátfalvi l. 180 frt, Adorján László hejjasfalvi l. 150 frt, Bíró György héviz. l. 150 frt, Szabó Samu hodgyvai l. 100 frt, Bodor József kányadjasfalvi l. 50 frt, Menyhart András kecsői l. 100 frt, Jakab Albert kis-galamfalvi l. 50 frt, Fülöp Kálmán kis-solyosi l. 100 frt, Pál Balázs körispataki l. 130 frt. Összesen 3140 frt. Ezenkívül az országos közalapból egyszer és mindenkor segélyt kapott: Hodgya 50 frt, Héviz 30 frt, Óczfalva 30 frt, Miklósfalva 25 frt, Farezádó 30 frt, Kismód 30 frt, Ége 30 frt, Bögöz 30 frt, Moha 30 frt, Bun 30 frt. Összesen 310 frt.

— **Éteden** az agyagfalvi székely emlékalap javára Gagyí Lajos r. b. elnöksége alatt rendezett mulatság jövedelme 23 frt 50 kr volt. Felülfizettek: Gábor Márton, Major Mózes, Kovács Károly 2—2 frt, Fernengel Gyula 1 frt 50 krt, Fuchs Vilmos 1 frt 50 krt, Gagyí Sámuel, Piros Aurél, Péter András, Csia Kálmán, Gagyí Lajos 1—1 frt, Heczó Lajos, Gagyí László, Péter Sámuel, Pap Gyula, Gagyí Ferencz, Somodi Domokos, Márton Árpád, Gothárd Ferencz, Simon Mihály 50—50 krt, Fantsali Áron, Szabó Ferencz, György Albert, Kovács Péter 35—35 krt, Ádám Dénes, id. Gagyí Sámuel, Szabó Márton, Rozsondai István, Gagyí Sándorné, Feldman Fülöp 25—25 krt.

Közönség köréből*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Székely-Udvarhely” f. évi 16-ik számában Erked községről egy igen megleghangú dicséret cikik jelent meg, mely a viszonyokkal ismerősöket legalább is mosolyra gerjesztli s azt mondjuk rá: „Bár úgy lenne!”

A mi a törekvő jegyző munkáját illeti, szívesen adoznunk törekvésének s előlegezzük neki a hazafias bizalmat a jövő reményében, de kell hogy azon cikikceskét redukáljuk a valóságra. Igaz, hogy az évek folytán

*Ezen rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli.

s főleg az 1897. és jelen évben megjelent **rendeletre** ott is ültettek emlékfáknak az állomásig mintegy 70 drb jegyene (populus) fat, a cigánytelep felett nevezett el egy drb helyet Erzsébet-ligetnek is, de táblákról szó sincs s így czikkirő ur talán a nagyreményű fiatal jegyzővel gunyt üz?

A mi a dolog másik oldalát illeti, értem a lelkész ur hazafiságát, hát erre mit mondjak? Mi hazafiságából semmit sem vonva le, egész mély sajnálattal más dolgokról bírnok tudomással egy a helynevek magyarosítása, mint a jelen alkalommal s azt kell hinnünk, hogy czikkirő urnak talán valami privát szolgálatot tett s azért dicsérete meg.

Ennyit követel az igazság, mi azonban nem zárja ki, hogy a cikikben jelzett uton haladjanak és úgy a jelen, mint más közügyben a hazafiság nemes erényét gyakorolják, mert úgy anyagi, mint szellemi erejük meg van hozzá. Lássuk tehát!

CSARNOK.

Május.

Himes szárnyon száll a lelkünk
Erdő, mező virul, éled...
Bimbó fakad, virág feslik,
Ránk mosolyog most az élet.

A napsugár csókja bontja
A rügyező piciny ágat,
Játszi szellő enyelegve
Madárdalal szerteárad.

Mezők, rétek kis virágin
Csillog a hús harmat fénye,
Mintha egy kis gyerek szemén
Nagy örömlök könye égne.

Kis méh, bogár s tarka lepke
Ujongva most mind szárnyra kél,
S a csacsogó kis patak is
Csak az ujlársról beszél.

Ébredés van mindenfelé
A hol eddig átom vala,
Május a nagy természetnek
Legmagasztosabb hajnala.

Kertész Albert.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület elnöksége a választmány 9—899. szamu határozata folytán Székely-Udvarhelyt f. évi május hó 11-én d. e. 10 órákor tartandó évi rendes közgyűlésre az egyesület tagjait s általában az érdeklődő gazdaközönséget tisztelettel meghívja. Székely Udvarhelyt, 1899. május 1-én. Pálffy Dénes, elnök. Gyarmathy Dezső dr. titkár. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés. 2. Költségvetési előirányzat 1899. évre. 3. Számadás 1898. évről. 4. Alelnök választása. 5. Ügyész választása. 6. Szabályrendelet tervezet előterjesztése.

A trágya használata. 1. Ha a trágya sokáig marad a telepen, az erjedés következtében kevesedik és értékében is veszít a salétromfogyasztó baktériumok következtében. Az ilyen trágya szalonnás lesz, nem jól teregethető és csomókat képez, melyek a talajban eltözegeződnek. A trágyát tehát idejében kell kihordani. 2. A trágyát merőleges metszetekben kell szekere rakni, hogy az erősebben elkorhad rész a felső résszel keveredjen és egyenletesen legyen teregethető. A földön a trágyát mielőbb szét kell teregetni, mert ha a trágya halmokban áll, a földön sokat veszít értékéből. 4. Ha az idő megengedi, az elhintett trágyát azonnal alá kell szántani. 5. Ha a gazdasági viszonyok vagy az időjárás a trágya azonnal való eltergetését és alászántását nem engedik, akkor azt nagy fedelalaku prizmákba rakjuk össze, arokkal vesszük körül és az ebből kikerülő földdel beföldjük; konzerváló szerek újabb alkalmazása ajánlatos. 6. Végül a trágya olyan növények alá alkalmaztassék, melyek azt meghálálják.

Kereskedelem.

Harmadosztályú keresetadó. Ily czimen Róka József beszttercezbányai m. kir. pénzügyigazgató helyettes szerkesztésében s a beszttercezbányai iparkamara kiadásában a kereskedés, ipar és egyéb haszonhajtó foglalkozás adójáról egy igen értékes, minden irányban tájékoztató mű jelent meg. A mű öt fejezetből áll és szől az adókötéles felek, bevallás, adóalap és adókövetés, jogorvoslatokról, melyet kiegészít egy függelék és mintagyűjtemény. Midőn ezen körülményről az érdekelteket közönséget tájékoztatni kívánjuk, egyuttal figyelmébe és pártfogásába ajánljuk e könnyen érthető modorban írt művet, mely 60 krért szerzőnél megrendelhető.

Iparügyek.

Szakiskolai tanulók elhelyezése. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudalja az érdekeltektől gyárosokkal, hogy a budapesti m. kir. állami gépészeti osztályból 26, a vegyészeti 5, a fém-, vas- és faiparból 23 végzett 17—22 éves növendék lesz megfelelő pályákra elhelyezhető. Alkalmazni óhajtoknak bővebb felvilágosítást ad a kamara.

Magyar gépek Romániában. A magyarországi hengerművek jelenleg eredménynyel versenyeznek Romániában nemcsak a német, hanem a belga gyártmányúval is. Kézi gépek és kisebb mezőgazdasági gépek kisebb mennyiségben Magyarországból is érkeznek. A b-vitelre kerülő magyar eredeti ekék drágák és azért nem versenyképesek. Vasöntvények, kulcsok és záruk, géprészek, tüzhelylapok, kályharostok, polenta-üstök és egyéb hasonlók bevitelére kedvezők a piaci viszonyok Romániában, miután ezek a cikkek ott általában nem készülnek.

Hogyan létesítsünk ipari szövetekeket? ezimel, mint melléklet a Magyar Ipar-hoz hasznos füzet jelent meg dr. Horváth Jánostól. Szerző ebben, mint a ezim is mutatja, fölvilágosítással s utbaigazítással szolgál atekintetben, hogy az ipari hitelszövetkezetek megalkotásánál mikép kell eljárni. A füzetet bevezetéssel dr. Mattekovics Sándor, zárszóval pedig Gelléri Mór látta el.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja. 209—1899. szám Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegyében a homoródklandi járási állatorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen Homoród-Okland székhelyvel rendszeresített állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-a s illette az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartásával, felszerelt pályázati kérésüket hozzám folyó évi október hó 1-ig adják be. Ezen állás javadalmazása áll 532 frt 50 kr. fizetés és 100 frt uti átalányból. Székely-Udvarhelyt, 1899. évi május hó 2-án. Gróf Haller János, főispán.

Sz. 8381—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjárásának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy kisküküllővármegyei Erzsébetváros községben sertésvesz lépven fel, a zárlat elrendeltetett; ellenben Gogán községben a sertésvesz megszűnven, ezen községre vonatkozólag a zárlat megszüntetett. Sz.-Udvarhelyt, 1899. évi április 30-án. Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

Sz. 7998—899. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi előjárásának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Alsó-Boldogfalva község sertésállományában a sertésvesz járványosan fellépven, a zárlat elrendeltetett. Sz.-Udvarhelyt, 1899. április hó 25-én. Alispán szabadságon: Gróf Lázár, főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Meghívás.

A hazai szövetekek központi hitelintézete mint szövetekek kötelekebe tartozó Szent-Abrahám és vidéke községi hitelszövetkezet **1899. évi május 21-én d. u. 2 óra** kor az állami iskolában

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabály 24. §-a értelmében meghívotnak.

Napirend:

1. Az 1897. évi mérleg és nyeregmérszámra előterjesztése.
2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása.

Kelt Szent-Abrahám, 1899. május 7.

Az igazgatóság.

BORT!!

asztali-, pecsenye-, csemege-bort, cognacot, kis üstös szilvóriumot, székely fenyőpálinkát, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben mérsékelten árban ajánlunk. Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Naponta friss marosvásárhelyi „ászokosör”

50 nagy palaczk 6 frt — kr
Egy 25 literes hordó 4 frt 25 kr.

Székely

Borkereskedés-Részvénytársaság
Székely-Keresztúron.

Székely-Udvarhelyt a Kossuth-utcában egy telek, melyen három lakosztály van, 8 szobával és melléképítményekkel eladó. Értekezhetni dr. Nagy Samu ügyvédnél.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentáll az idő megpróbáltatásnak, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazták köszvény, oszdnál, tagzsugatságnál és megbúlésknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakra Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánezat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódi utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolyosi Koncz Armin gyógyszerárban.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan

vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA

jóhírű pinczejében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig; 10 literen felül 28 krtól 1 frt 20 krig. — Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttől 46 frtig.

• Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

A ki divatos és jó férfi

ruhát készíttetni óhajt,

nézz meg szabójánál

KRAUSZ * *

* * * **ADOLF**

budapesti posztókereskedő
mintakönyvét.

Ötszáz minta: honi (zsolnai), angol, francia és brünni szövetekben.

Kitüntette az ezredéves országos kiállításon.

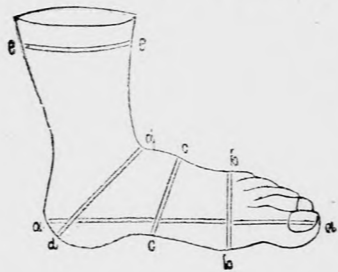

BENEDEK, NAGY ÉS KONRÁD

első székely cipőraktára

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca, Gál János kereskedésével szemben).

A m. t. közönség szives figyelmébe ajánljuk saját készítményű mindenféle cipő-árukkal ellátott raktárunkat, hol elvállaljuk a cipészeti szakmához tartozó összes munkák pontos és szolid elkészítését a legdivatosabb és elegánsabb kivitelben, a legjobb anyagból. Vidéki megrendeléseket ezen hirdetés keretében feltüntetett m. r. telek szerint is gyorsan és előnyös árak mellett teljesítünk.

Baczó László férfiszabó üzlete

Székely-Udvarhelyt.

Pontos kiszolgálás!

Szolid árak!

Csinos és tartós munka!

Van szerencsém a m. t. közönség szives figyelmébe ajánlani, hogy a székesfővárosi első nyilvános szabászati iskolát sikerrel végeztem s két évi önálló működésem alatt is igen tekintélyes számú megrendelő letzését sikerült megnyernem. — Ezen előnyök mellett helyben (Bálint József üveges üzlete mellett) levő üzletemben a legújabb divat szerint izlésesen berendezett

SZÖVETRAKTÁRT

nyitottam és így a legdivatosabban és szakszerűbben kiállított ruhákat készíthetem. Elvállalom az e szakba tartozó öcskaruhák javítását és tisztítását is. Az eddigi szives pártfogást megköszönve s azt továbbra is kérve, vagyok és maradok kész szolgálattal:

BACZÓ LÁSZLÓ,
férfiszabó.

Mindenütt dicsekszik a híres

MACHLEID-féle

kecskeméti
arckenőcsöt,

mely rövid használat után minden szeptét, májfoltot, himlőhelyet, porcsinákat és egyéb kellemetlen kitételeket biztosan olmulaszt. Az aró szép, fiatal, kellemes, üde színt nyer tőle, a napbarnítástól megóvja. Kitűnő hatása már néhány nap múlva észlelhető, egyszeri próba is elegendő, hogy ezt bármely öregek megkedvelje. Hatás a kecskeméti növény-szappannal oly meglepő és elismert, melyet a tiszta szepítő-szer még el nem ért és fölül nem melet. Egyik jó tulajdonsága, hogy ártalmatlan utóhatása sohasem lesz. Egy tegely ára használati utasítással 50 kr. — Egy darab kecskeméti növény-szappan 32 kr.

Hajnal-szesz.

Biztosan meggyógyít minden fájdalmat, így köszvény, reuma, csontfájdalmak, fejfájás, migrén, fogfájás, fül-fájás és hátfájás ellen a legbiztosabban ható gyógyszer. Még míg volt eszt. ró. hogy számos sikertelenül használt szeret után a hajnal-szesznek enyhítő hatása ne lett volna. Sok ezer elnyomott beteg köszöni már ezen szernek teljes gyógyulását. Egy üveg ára használati utasítással 50 kr. Kapható.

Farkas Ignác

„Mátyás király” című gyógyszerárban Kecskeméten és minden nagyobb vidéki gyógyszerárban.

Főraktár Török József gyógyszerár Budapest.

Fényes világítás lampionokkal.

Koronkay-kert megnyitása

a helybeli első zenekar közreműködésével ma (vasárnap) 1899. év május hó 7-én délután 4 órakor lesz.

Uj étterem * Mellékszobák és konyha a kertben.

Pontos kiszolgálás. Kitűnő ételek és italok

Korona sör! Erdélyi borok!

A n. é. közönség szives látogatását kéri

kész szolgálattal:

Fernengel Frigyes.

Fényes világítás lampionokkal.